

Brieven J.D.J. Bronk in chronologische volgorde

Document 3

Transcriptie

Schoorl Noordholland 28 Juni 1941

Lieve vrouw en kinderen ik verkeer in de beste gezondheid en ben in de keuken werkzaam. De behandeling is hier goed wij worden volkomen met rust gelaten Ik heb nooit geweten dat Holland zulke hoge duintoppen had van waar ik zelfs van uit mijn bed op kan kijken. Werk je nog en hoe gaat het verder met jullie??

Zeg jan en Willem willen jullie wat verdraagzaam zijn nu papa niet thuis is? Is mijn fiets al schoongemaakt en denken jullie aan de planten en fietsbanden? Zeg vrouw wil je mij het volgende toesturen Een of 2 passende witte broeken van een gulden uit de nieuwe kamp. Ondergoed, Piamas slipover, pantoffels, witte en rode zakdoeken portemonai met tien gulden. Photo van zus in rijbroek, 5,5 cents briefkaarten, scheidsrech

ters jasje en broekje, nieuw overhemd lange-mouwen, sokken, voetbalgimpjes, kammetje, opvouwbaar dambord met steenen van ons zelf nog wat pepermuntrollen, naald en zwart garen, n paar broekknopen, stopnaald en zoo mogelijk stopsajet, klein schaaartje, meer weet ik nog niet herinneren, geef jan een kwartje voor zijn boodschappen doen en verder een stevege zoen, en willem niet tevergeten. Hoe maak jij het lieve jongen denk je

.....

Document 4, vervolg van 3

Transcriptie

Aan
M. Liersen
Adriaan van Bergenstraat 123
te Utrecht

nog eens aan je papa. Dag lieve jongen tot
ziens hoor! Zeg vrouw zou je niet eens
naar de Duitse Kommandantur gaan
in de Maliebaan en proberen de heren
te overtuigen dat ik al in geen jaren
meer lid was van de C.P.N. En als dat
niet baat misschien naar Mr. de
Jager. Het is mij onbegrijpelijk waar

om ik eigenlijk hierben. Afijn je
ziet maar eens wat je doen kan hoor.
Ik kan het hier best uithouden daar
gaat het niet om. Nou lieve vrouw en
kinderen allen ingedachte een zoen
en jij zus en janneman weest voor je
moeder een steun in haar moeilijke
omstandigheden. Dag je papa.

Afz J. Bronk [...] 289
Kamp Barak 6B
Schoorl Noordholland

Handdoek.

Document 1

Schoorl, 3.7.1941 Lieve vrouw en kinderen. Ik Heb gisteren je brief ontvangen,
en met teleurstelling vernomen dat jan en zus zich te lijf zijn gegaan, 't is
jammer voor jou maar ik kan er niets aan doen. Hoe gaat het anders thuis
alles nog gezond en ben je nog steeds aan 't werk? Ben je nog bij Mr. de
Jager geweest. Schrijf zelf ook maar naar den Kamp Commandant maar
doe het dan in het duits en mij voortaan ook maar in het Duits. De
Commandant heet Stöve. Stuur mij ook mijn ausweis en de Bloedtrans-

fusie kaart toe. Ga jij of jan eens naar den Heer Bouwens op de straat
weg of westerstraat en zeg dat hij er rekening mee moet houden dat
ik hier ben en schrijf ook eens een kaartje naar Mr. Meerman de
Voorzitter van onze scheidsregtersclub. Wij mogen iedere week een
kaart schrijven. Over mij behoef je je geen angst te maken ik heb het

hier goed, zoals ik je schreef heb ik hier gelukkig bezegheden in de keuken gevonden zodat de tijd mij hier niet lang duurd, terwijl

ik wel vertrouwen heb dat ik hier niet lang meer zal zijn en weer gouw bij jullie terug zal zijn. Nou vrouw hou je maar goed hoor en als 't werk je tezwaar valt dan blijf je maar thuis en vraag maar steun aan hoor. Heb je Jan al snijbiet laten snijden op het land? Dag en tot kijk.

Document 2, vervolg van 1

Transcriptie

Aan
Martine Bronk
Adr.v.Bergenstraat 123
Utrecht

Lieve beste willem papa is erg blij dat jij de eenegste ben van de drie die het nodig vond om aan je vader te-schrijven wees maar erg lief voor je mama hoor jongen en maak maar geen ruzie met jan en zus hoor

jongen. Fijn he dat je nu iedere nacht op papa,s plaatsje naast je Mama mag slapen he. fijn dat je mijn fiets heb schoongemaakt. mama mag je twee lekkere dingen uit de dozen uit laten zoeken hoor.

Vraag aan mama of ze mijn boekje ook op wil sturen. Veel zoentjes hoor. H
J. Bronk 289 Barak 6.B
te Schoorl. N.H. Kamp

Document 5

Transcriptie

Schoorl, 9,7,41. Lieve vrouw en kinderen. Ich habe heute brief und pakete erhalten. Obwohl du est guht gemeind hast ist es doch schade dat du mihr züker erdberen und wurst zugeschickt hast. Von die erdberen wahr nicht viel mehr ubrig und al das anderen bekomme ich genügend in der küchen. Die tomaten haben mihr aber gans gut ge-

smekt und waren nog gans gut. Weshalb hast du aber die [...] [...] für mir gekauft du weis doch das so was mihr nicht gefällt. Al das ander ist in ordnung. Ich habe wie al die andere in der küche während die zeit das ich hier bin halb nakt eromgelaufen und habe jets zofort mijn badeanzug angezogen und zo dan und wan gehe ich der küchen aus und sprühe mich zowie die soldaten mit die wasser-

slang herlich nas. Obend rein gehe ich nog öfter ins bad[lokaal]. Du solst es nicht glauben wollen aber ich haben es hier wirklich gans gut eben so wie die andere leute hier. Es handelt sich nür om die freiheit und ich glauben wirklich das auch das snel kommen sol

Habe von der Kommandant noch nichts gehört. Bist du schon bij Mr. de Jager gewesen. Briefkarten brauchts du mihr fürlaufich nicht mer zu schikken. Ein mal die woche durfen wihr eine karte schreiben und besuch durven wihr nicht haben. Schade das ich nicht mit veluwe mit nach Duitsland gehen könnte. Die grüse an die Famielie

.....

Document 6, vervolg van 5

Transcriptie

Veluwe. Wie komt das eigentlich das ich von mijn kleine Wilhelm nichts höre damals hat er mihr eine schöne brief geschrieben. Liebe Willi die schöne grüssen von deine papa und auch du Johan und Zus. Weiter habe ich nichts mehr zu schreiben frau es

ist hier auch schrecklich warm und trokken und ich bin fro das ich hier in bade anzug rum laufen kan. Schade das du keine arbeid mehr in der küche bij die Duitse wehrmacht hast. Nun schlus ich wunsche dir

und die kinder von alles das beste. Guten tag und ein baldiges wieder-sehn.

J. Bronk Barak 6B

289

Kamp Schoorl N.H.

Aan
Martina Bronk Liersen
Adriaan Bergenstraat
No 123
Utrecht

Document 7

Transcriptie

Zondag 13 Juli, 1941 Lieve vrouw en kinderen. ik schrijf je dat ik het uitstekend maakt. Zoo je al weet ben ik al direct met nog 5 andere jongens ~~ü~~ bij hulp in de keuken gekomen en wij hebben het hier uitstekend volop te bikkelen. De Chefkok en de andere kokkies zijn alle erg goed voor ons. Om 7 uur moeten wij s, morgens in de keuken zijn en zijn dan van 2 tot 4 uur vrij maar blijven dan meestal

maar buiten bij de keuken zitten tot s,avonds 1/2 7 dan gaan wij naar de barak. Om 10 uur moeten wij onder de wol. Couranten en lectuur mag worden toegezonden. Maar ik heb zoo je weet weinig zin in lezen. Mij hoeft je geen pakje meer te sturen ik kom hier niets tekort. t Was jammer van de suiker die heb ik verkocht, de aardbeien waren zoo goed als weg tomaten goed

Ik heb deze week opnieuw een ontslagverzoek moeten indienen maar dan in het Duits. Gisteren waren hier drie heren en een juffrouw waarvan een heer hollander als dolmetser er zijn toen een groep Amsterdammers op het Buro geweest voorzoo ver ik weet is geen enkel verzoek ingewilligd. Ik vermoed dat met dat groep voor groep uit iedere stad doet dus misschien krijg ik

.....

Document 8, vervolg van 7

Transcriptie

ook nog een beurt wat mijn verzoek betreft. Ik zal maar afwachten en ik geef nog geen moed verloren. Heb je al steun ontvangen en hoe gaat het met jou en de kinderen? Krijg ik nog eens een briefje van mijn jongste zoon Willem. Geef hem veel zoenjes van mij hoor.

Op het land zal wel niet veel
groeien is 't wel zoo droog en warm
als t is. Nou vrouw van alles het
beste hoor hou je maar haaks de
groeten aan zus en janneman.
Tot ziens ik schrijf nog wel eens
stiekum
J. Bronk

Aan
Martina Bronk
Adr.v.Bergenstraat
123
Utrecht

Document 9

Transcriptie

Schoorl Mittwoch 16 Juli 1941. Liebe Frau und kinder.
Ich theile dihr mit das es mihr gans gut geht, und hoffe von euch das
selbe zuhören. Frau hast du schon wieder arbeit bij die Wehrmacht be-
kommen? Und was wahr das den eigentlich für ein angezeignet stuk
das du aus Soesterberg bekommen hat? Schon von mijn jongens das sie
mihr eine brief geschrieben haben. Du konst schon gans gut Duits

schreiben mijn kleine liebe Wilhelm. Solts du und Johan schon lief
zijn für deine Mama? Es ist hier nicht mehr so heis aber immer
trokken. Es werden hier fast jeden tag noch welche luite entlassen
hoffentlich komme ich auch balt an die reihe.

Frau du darfst nur einmal die woche ein brief schreiben und
paketen und keine briefen oder karte einschliesen. Aber paketen
brauch ich nicht. es ist aber nur schade das du keine stuk seife

mit geschikt hast. Am nachste woche kanst du die kartoffelen raus
holen. So jets mache ich schlüs und wünse auch von allen das beste.
Viele grüsse und küsse führ alle von deine Papa ins schoorls

.....

Document 10, vervolg van 9

Transcriptie

No 289
J. Bronk, Barak 6B
Schoorl N.H.
(Kamp)

Aan
Martina Bronk.
Adr.v.Bergenstraat 123,
Utrecht

Document 27

Transcriptie

Schoorl 18. Juli 1941

Liebe Frau und kinder.

Habe vom Commandant glücklich erlaubnis bekommen dir ein extra brief schreiben zu durfen. du mus aber wissen das ich nur einmal die woche am mitwoch eine karte schreiben darf.

Ich freue mich das du wieder arbeit bij die Duitse wehmacht bekommen hast wen es schliesich auch vorübergekent is, den dan hast du tagsüber keine zeit dich zoviel kopfzmerzen zumachen uber zachen denen du doch nicht andren kanst. Ob du dich anliesen must must du ja selbst wissen mir is das gans snuppe, und ich meine du kanst immerhin nog besser arbeit haben wie unterstützung bekommen mijnst du nicht auch?

Ich bin auch fro das ich hier in den küche beschafftich bin sonst hat ich auch nicht wissen was ich jeden tag tun müste.

Was die sache mit zus anerlangt das wird halb zo slim zijn wie du meinst den ich habe damals doch gesacht das ich er auf stehe das zus zuhause bleiben solst. und das habe die leute am voogdijraad mir doch fersprochen. Und jets überhaupt wo der arbeiten gehst mus zus doch zuhause bleiben om die huisarbeit zumachen nicht wahr?

Du zagst natuurlich gegen die Voogdijraad das ich hier bin, zowie auch gegen Mevrouw Ploeg in die Willembarendstrasse 39.

Das ist die letste strasse gegenüber das katolisekirkhof und du tuts am beste das du dort sofort hin gehts wen du von deine arbeit komst. Dar schreibst du mich über rotkool plfansen hast du den schon kartoffelen ausgemacht den sonst hast du doch keine plats da für?

Was die Diploma anbelangt must du einfüllen das ich scheidsrechter bin

von die unterabteilung Utrecht, das bild von das alte Diploma habe ich
Z.O

.....

Document 28, vervolg op 27

Transcriptie

mit eingeschlossen und wen du das geld nicht dafür hast dan kan ich
auch nicht dafür.

Nun Frau weiter kein neues, kopf hog ihr zeit alle nog gesund und munter
und das ist die hauptsache und du bist glücklich vrij.

Um mir wie schon gesacht brauchts da dich keine zorgen zumachen
ich habe es hier wirklich Gans Gutt.

Ich laufe hier die ganse tag im badeanzug in der kuche r,um und
wen ich frij bin von der arbeid auch der ausen.

Ich darf mich baden zoviel ich wohl und das ist grade was für
mich das weis du.

Du hast mich aber nog nicht geschrieben was of das wer mit dem an-
gezeiget stuk welch du uis Soesterberg bekommen hast, was war das
den?

Auch habe ich nog nichts von dir gehört ob du schon nach Mr de Jager
gewesen bist, vielleicht das er was [...], tun kan das ich entlassen werden.

Du kanst des selbe auch probieren bij Mr. Murman ich weis wen er
was für mich tun kan sol er es nicht lassen.

Ich habe beim verhör das man mich in Utrecht abgenommen hat
erklärt das ich nog nicht lange heir wegen tiebstal verurteilt wurden
bin wie ich darzu gekommen bin verstehe ich selbst nicht, den das
ist doch schon uber 30 jaren heir.

Nur mache ich schlus halte aus ich hoffe immer noch das ich bald
entlassen worde und wieder für auch arbeiten kan.

Die recht hertsliche grüssen und küssen für dich und die kinder von
deine man und papa. Tag.

Es hat mich eine ins kampf bemerkt das es wohl sher slim mit dir
sein mus, ich glaube er wird wohl recht haben nicht?

J. Bronk Kamp Schoorl Barak 6B No 289

Document 11

Transcriptie

Schoorl 23. Juli 1941. Geliebte Frau und kinder.
Teile euch mit das alles noch richtig im schus ist mit mir
und hoffe das das mit auch der fal ist. Bist du nog immer
auf das Soesterberger Fleugfeld beschefticht ich hoffe von
wohl. Es wurde schön zijn wan der zusauch bij dir anfan-

gen konte du mus nog einmal nach fragen bij Hern Bade
man kans ja nicht wissen. Und wie gehts den mit mijner
kleine Wilhelm und janneman sind sie schön braaf?
Und had der Johan nog keine arbeit bekommen? Es hat
hier endlich n mal geregnet. Jets kanst du wohl kartof-
len insmachen den sonst wird es zu spät für die kohl-

planzen. Du mag zus und Johan kartofelen insmachen
lassen den du hast selbst genug zutun. Sonst kein neues
den est ist hier jeden tag dasselbe. Die beste grüssen für
allen was had den die Voogdijraad beslossen?
Auf wieder sehn. Papa Bronk

.....

Document 12, vervolg van 11

Transcriptie

AFZ. J. Bronk Barak 6B
(289)
Kamp Schoorl N.H.

Aan
Mevrouw M. Bronk
Adr. v. Bergenstraat 123
te Utrecht

Document 29

Transcriptie

Woensdag 23 Juli 1941
Lieve vrouw en kinderen.
Dit is nu de tweede brief welke ik schrijf op een manier welke niet toe-
laatbaar is en ik hoop dat je de vorige ook zal hebben ontvangen. je moet mij dat
doen weten door in je eerstvolgende schrijven ~~te schrijven~~ dat het met de 2
weken huur in orde is dan weet ik dat ze ook gepost worden hier.

Ik wil je dan nu eens laten weten hoe het hier in het kamp toegaat en wat voor inwoners wij hier hebben. ten eerste dan zijn hier 13 vrouwen

waaronder ook jonge meisjes. Sommegen daarvan hadden voor zij hier kwamen reeds 8 en 13 weken in de gevangenis gezeten. Zij zitten natuurlijk in een aparte barak vlak tegenover de keuken zoodat wij bij goed weer altijd een goed uitzicht hebben op dikke beenen en meer of minder mooie bustes.

Nou en je weet t gezicht is ook wat waard niet waar?

Dan hebben wij nog een elite groep van een goede 115 man, als antirevolutie-onairen, een paar Ministers en zelfs een domine enz.

Die zoeken natuurlijk iedere dag contact met die groote onbekende wat temerken is aan hun klagelijk gejammer.

Overigens moeten die heren ook hun eigen barak schoonhouden, vaten wassen en de poepdozen leegmaken, net als de anderen in het kamp.

De vrouwen maken de groenten schoon en de sterkere helft de pataten. Overigens doen zij hier den heelen dag niets van s, morgens 7 als zij opstaan tot s, avonds 10 uur tot zij naar bed gaan, als kaarten dammen, schaken lezen en zingen. Tot nog toe heerst hier een goede sfeer onder de jongens en gisteravond hadden wij zelfs ter opluistering van een verjaardag van een Utrechtsche jongen in onze barak een gezellege bonte dinsdagavondtrein bestaande uit muziek banjo, gitaar, viool, mondharmonica, voordrachten Z.O.

.....

Document 30, vervolg op 29

Transcriptie

en declamatie. Voor diletanten was het erg leuk en ik heb zelf ook nog een nummertje van die huisbaas die bij een vrouw de huur kwam innen en tegelijkertijd een andere boodschap wou doen gegeven.

Het licht in de bedoeling om dat iedere week te doen, om zodoende een echt kameraadschappelijken geest in het kamp te behouden.

Wat mij zelf betreft dat schreef ik je reeds de tweede dag vroeg ik aan den commandant om in de keuken te mogen werken en wij werken nu met 6 gestraften en 4 burgers in de keuken alle gehuwde jongens, die 4 burgers zijn beste mensen, het eten is hier best en voor ons in t, bizonder, wij krijgen iedere dag vlees, ~~wij eten brood met boter~~ wij eten boter met brood, meest

altijd belegen, melk drinken wij zooveel als wij lusten in een woord het is af, als wij nog eens vrij komen zullen wij nog wel eens naar dit eten terug denken ik wou dat jij en de kinderen het ook zoo hadden hoewel jij zeker op het vliegveld eet niet waar? Dan krijgen wij van de Elite dikwijls wat

zoals kersen, aardbeien, sigaren, sigaretten. Wij hebben wel eens aan tafel gezeten met de volgende gerechten, aardbeien smeerkaas, worst en weet ik wat al meer. Neen ~~wel~~ wij werken hier werkelijk met plezier in de keuken en dan nog een klein rukje tot 6 uur 1/2 7 en dan hebben wij nog een heele avond voor ons. Je hoort dus dat ik het hier best getroffen heb vind je niet?

Met een 20 mensen gingen wij uit Utrecht waaronder een vrouw.

Van der Steen de schoenmaker op de hoek van de Nicolaasruighaverstraat was ook een paar weken hier kreeg bloedvergiftiging aan zijn arm is toen ontslagen opgenomen in t, ziekenhuis in Utrecht waar hij dadelijk geopereerd moest worden zeker al van gehoord he? Nu weet je alles van het kampleven hier af als dat ik je nog zeggen moet dat wij hier ongeveer 800 kostgangers hebben. Zeep heb ik gelukkig

ook gekregen zoodat ik nu nergens geen behoefte meer aan heb, als jou zou ik nou wel eens een beurt willen geven dat zou je lijken he??? Vernieteg deze brief onmiddellijk

en laat hem door geen ander lezen. Hoe gaat het met jou en de kinderen nog aan het werk?

Nou hou je maar goed hoor veel zoenen voor jou en de kinderen. Tot kijk. Dag Papa.

Document 13

Transcriptie

Woensdag 30 Juli 1941

Liebe Frau und Kinder habe deine brief bekommen und es freut mich das du nog immer auf dem flugplats am arbeiten bist.

Ich bin ja gespannt was Mr. Murman für mich ins den Haag für mich mit bringen solst, wen auch das nicht geholfen hast nun das müssen wir maar denken das ich hier bleibe mus bis die krieg zende ist und das kan meiner meining

na nog lange douern.

Danke Mr. Murman für zeine müje und Grüs im für mich.

Das sportnieuws brauchts du nicht meer

zuschikken. Wen der Willie wieder nach
Duitsland wil dan lās im nur gehn.

Alles ist hier bijm alte est ist hier feste
am regnen. Weiter kein neues.
Die Herslichen grüssen für dich und
die kinder. Papa Bronk.
Wie steht es eigentlich mit die zwei
woche miete.?

.....

Document 14, vervolg van 13

Transcriptie

Afzender J Bronk Kamp
adres Schoorl. Barak 6B
No 289, N.H.

An Frau
Martina Bronk
Adr.v.Bergenstraat 123
te Utrecht

Document 15

Transcriptie

Schoorl Mitwoch am 6. August 1941
Liebe Frau und kinder.
Habe deine brief erhalten. Den
chec mus du selbst unter zeignen und
Zus abholen lassen. Das geld kanst
du gebrauchen du mus dich aber zu-

erst ein gute gummimantel mit
capuchon für dich kaufen damit du
nicht so nas wird wen du aufs fahr
rad zits. Die vergange woche zind
auf einmal 30 man entlassen worden
und zo dan und wan werden nog
welche entlassen. Jets habe ich wieder

hoffnung das ich auch n mal an die
reihe kommen. Wen du die arbeit nicht
aushalten kanst dan bleibts du einfach
zuhause den du hast es zo wie zo zwer
genug und den nog das land dazu.
Du mus dich mit der Hern Bade

uberlegen oder mit eine der offisieren
ob du und Maria nicht in der kuchen
essen kanst ich denke doch das wird wol
gehn den ich habe samstags dog auch dort
gegessen und du arbeitet doch für die
Duitse weermacht?? Es ist hier furcht-

.....

Document 16, vervolg van 15

Transcriptie

bar schlechtes wetter regen und
wind und haben den auch heu-
te mein badeanzug aussiehen
müssen. Nun ich bin schön
wieder am ende und weis
nicht mer was zuschreiben
von alles das beste die hers
liche grüsse für dich allen
und ein baldiges wiedersehn
Papa Bronk.

AFZ J. Bronk Barak 6B
Kamp Schoorl N.H. 289

An
Frau Bronk
Adr.v.Bergenstraat 123
te Utrecht

Document 31

Transcriptie

Schoorl 13 Augustus 1941
Liebe Frau und kinder.

Ein man ins unser barak hat dein bild uis gemahlt, und ich habe vom Kamp Commandant die erlaubnis bekomme dir das zuzeschikken. Gefält es dir? und dir gleich ein brief zuschreiben. Aber es ist eben das dume den ich nicht weis was ich dir schreiben sol.

Ich mache es gans gut und hoffe von auch das selbe zuhören. Ich habe was sigaretten welche ich geschenk bekomme haben bij eingetan da wirds du wohl spas daran habe nicht? Nur schade das es zo wenigen sind was? Wie geht es mit dir und die kinder zeit ihr nog allen gesund und munter und ist der Johan nog im konditorei am arbeiten?

Bis du nog immer bij die Duitse wehrmacht auf die fluchplats beschäfticht, und bekomst die schon zuessen ins der kuchen? Hast du dich schon ein gummi mantel gekauft? Nun ich mach maar wieder slus. Die hersliche grüsse von deiner man.
J. Bronk
Barak 6B No 289
Kamp Schoorl. N.H.

.....

Document 32, vervolg op 31 wsl

Leeg blad

Document 33

Transcriptie

Schoorl. Adres
Zondag 17 Augustus 1941.

Aan het Ministerie van Kolonien
afd. Pensioen te S, Gravenhage.

Lieve vrouw.

Je brief ontvangen; ben blij dat je weer in de keuken arbeid en dat je het daarbij bovendien zoo goed getroffen heb wat het eten betreft en dat is in deze tijd tog maar de hoofdzaak niet? Het lijkt mij het beste dat je zus in de Stationsstraat bij de tramhalte een formulier laat halen voor een weekkaart op de tram en dat dan door de keukenshef of wie dan ook laat ondertekenen, als dat

tenminste klopt met het begin en einde van je ongeregelde werkdagen. Je rijdt dan met de fiets naar het Station en stalt

hem daar dat komt wel op ongeveer een vijfzig maar dan hoeft je tenminste niet door weer en wind te fietsen en ben je al niet moe en nat voor dat je begint te werken vind je ook niet? Dus doe dit nou! Heb je nog eens gevraagd aan Hern Bade of zus misschien ook nog kan aanvangen. Anders moet je eens met zus naar Bade zien te gaan dan kan hij haar zelf zien wellicht dat hij dan van standpunt verandert wat betreft de leeftijdsgrens jullie zouden dan gedekt zijn met een 26 a 27 gulden in de week niet en het zou voor jou plezierig zijn.

Je tekening heb je zeker ontvangen en vind je hem nog al aardig uitgevallen wat mij betreft, wezen ligt er prachtig in alleen het linkeroog lijkt mij wat groot.

Met alle respect voor de bemoeienissen van Mr. Murman voor het welzijn van ons gezin en mijn kan ik toch niet op zijn voorstel ingaan. Zo je ziet heb ik hem dat dan ook geschreven en ik verwacht dat je hem dit schrijven als brief zult doen toekomen en mocht je hem zelf nog eens spreken hem dan ook namens mij hartelijk danken voor zijn

Zoodra je het pensioen hebt ontvangen moet je 10 gulden aan Mr. Murman brengen.

.....

Document 34, vervolg van 33

Transcriptie

zorgen om mij hier achter het prikkeldraad weg te krijgen.

Ditzelfde geld ook voor Mr de Jager welke ik in een volgend schrijven aan jou ook een brief zal schrijven.

Stopwol heb ik nog niet gebruikt daar ik meestentijds barvoets en in badcostuum heb rondgelopen alleen de paar laatste dagen heb ik nu broek en sokken aan.

Is mijn nieuwe Diploma van de Onderafdeling der N.V.B. al aangekomen?

Zie eens te weten te komen bij een scheidsrechter in de buurt aan welk adres van sportleven je moet schrijven voor directe toezending aan mij van Sportleven en schrijf daar dan op een briefkaart mijn tegenwoordig adres op met verzoek het sportleven daar heen te sturen. Zoo je ziet heb ik een schrijven gericht aan het Ministerie van Kolonien

afdeling pencioenen maar vergis ik mij niet dan moet op dit schrijven in de linkerbovenhoek het folionummer van mijn pencioen achter staan en dan moet je niet vergeten er dat even op te zetten. Er zijn deze week weer 20 Antirevolutionairen ontslagen er verleden

week een 10 tal jonge meisjes die hadden hier een paar weken getoefd omdat zij in een huis in gesloten kring de verjaardag van Beatrix hadden gevierd. Deze week zijn er geen nieuwe slachtoffers binnen gekomen. Voor de rest alles nog bij het oude. Er staat nu een gebakje voor mij te wachten zoo af en toe is er hier maar eens eentje jareg of viert zoals nu zijn 35 jareg huwelijksfeest terwijl er in werkelijk niets van aan is, ik verkeerde in dit geval zelf ook in die waan en

had vader en zoon bij ons in de keuken al gefeliciteerd. ook hadden wij de keuken met papieren vlaggetjes opgesierd. Je maakt hier wat Films mee. Nou de brief is gelukkig vol nu moet ik nog aan de andere beginnen. Dag van alles het beste en tot morgen?

J. Bronk

Document 35

Transcriptie

Schoorl, zaterdag 30 Augustus 1941.

Lieve vrouw en kinderen.

Je brief ontvangen; Ik heb weer nieuws uit het interneringskamp.

Donderdag zijn er officieren hier geweest en die waren blijkbaar van meening dat wij het hier te goed hadden, er zijn uit iedere barak weer een aantal personen uitgezocht, de joden inclusief in 't geheel 150 man welke maandag om half twee naar Amersfoort vertrekken. De commandant heeft zeker

de opdracht gekregen om de mensen die maandag vertrekken alvast wat te drillen gisteravond moesten zij tenminste van kwart voor vijf tot 8 uur hardlopen om de barakken heen waarvan gedeeltelijk door het zand terwijl er veel bij waren met klompen aan rechts en links om kniebuigingen maken en bokspringen over 150 mensen. Zij die wegens afmatting uitvielen moesten op hun knieën kruipen.

Volgende week begint dit zelfde spelletje met de mensen die achterblijven.

Je hart weent als je 't ziet, dat mensen van diep in de 60 met een buikje soms nog wel zoo gekweld worden.

Gelukkig zijn wij met z'n zessen uit de keuken er nog niet bij maar dit is nog maar een kwestie van een paar weken door zooals de vrouw van de commandant ons zij (een gemoedelijk vrouwtje welke hier 4 weken bij der man was en uit Keulen kwam dat zooals zij zij dikwijls zij dikwijls ge-

bombardeerd wordt) het kamp de helft van September vrij moet zijn. En zoeven zij mij de Commandant dat wij als laatste hier vandaan gingen maar dat wij die oefeningen of beter gezegd kwellingen hier ook mee moesten maken, maar dat geloof ik niet erg omdat wij den heelen dag in de keuken

bezig zijn of hij moet er s, avonds om 1/2 7 mee begingen. Hoe het ook zij wij moeten de dingen die komen gaan maar geduldig afwachten als het zoover is, is het nog vroeg genoeg. Ik ben hier nogal aangesterkt en kan lichame-lijk nog al wat hebben. In Amersfoort wordt gewerkt zegd hij en dan

.....

Document 36, vervolg van 35

Transcriptie

loopt het misschien nogal los temeer als wij de vereiste oefeningen kennen. Of ik daar in de keuken kom zal nog vragelijk zijn daar die plaatsen al wel reeds bezet zullen zijn, maar werken valt mij ook niet vreemd als dat andere maar aan mij voorbij gaat. In ieder geval heb ik tog altijd nog gelegenheid om je telaten weten wanneer ik weggaat, maar dan zal het wel uit zijn met onze briefwisseling zoals wij die nu voeren tenzij dat ik een bekende mag zien die een brief van mij aan jou wil posten. Wij zullen wel zien wat het wordt een meisje of een vulkachel.

Zeg vrouw de Chef zei dat je hem ook een briefje had geschreven is dat zoo of was het maar een lolletje van hem. Nu wat anders; je mag de kachel verkopen voor 8 gulden contant, dat wil zegen eerst geld in je handen en dan de kachel afgeven en thuis af laten halen. Je moet je niet overhoop werken want dan moet je zooals ik al meer gezegd heb met de tram gaan. Die fothos is niet veel zaaks Zus en Jan (jantje zal ik maar niet meer zeggen)

staan er nog het duidelijkste op het wel het rechtergedeelte van hem zeker uit wandelen is. De jurk van zus lijkt wel aardeg en over die van jou kan ik niets zeggen, terwijl mijn kleine jongen ook niet veel van hem laat zien. Dag willem!! Gaat het nog al naar je zin jan met je werkzaamheden doe maar goed je best hoor jongen. De scheidsrechter heb ik niet ontvangen wel het sportleven.

Ik zou ook maar niet naar kruik gaan ik verwacht er tog geen resultaat van. Ik stuur je hier een fotho van het kamp, maar loop er niet mee te venten want dit wordt beschouwd als spionage, en ik zou de brieven maar direct vernietegen als je weet wat er in staat hoor! Ik zal je iedere woensdag een kaart schrijven zoolang ik hier ben (in Amersfoort mag men maar eens in de maand schrijven zegd men) en schrijf jij dan ook eens een kaart of brief voor de Com-

mandant anders valt het soms op! Ik hoop maar het beste voor jantje zijn oogen.
Had je niet even tot de elfde kunnen wachten met die bril voor jan?

Nou vrouw Zus, Jan en Willem allemaal de hartelijke groeten en veel zoenen
van mij tot kijk. (Wie lusht daar?) De groeten aan Mr Murman als je hem soms
mocht zien en verder aan alle die het goed met mij meenen. Dag.

Document 17

Transcriptie

Mitwoch am 3 September 1941

Lieve vrouw en kinderen

Wie ist das eigentlich das du zo-
lange nicht geschrieben hast, ist etwas
nicht in ordnung bei euch? Ich habe
diese karte schon ein paar wochen

fertig liegen gehabt aber nicht abge-
schickt. Schreibe mich sofort. Wie geht
es mit dir und die kinder hoffentlich
gans gut. Bist du nog immer am ar-
beiten auf dem flugplats Soeterberg
Mich Geht es gans gut, leider gehe

ich vielleicht über ein paar wochten nach
kamp Amersfoort, wen ich dort nur
arbeiten darf, den sonst habe ich
lange weile aber unsere Comman-
dant hat es gesagt und dan wird
es wohl zo sein. Auch dürfen wihr

besuch bekommen. Hast du von
die sicherheits Polizei aus dem Haag
nog nichts gehört uber meine entlas-
sung? Von allem das beste viele grüs
sen und küssen fur dich und die kinder

.....

Document 18, vervolg van 17

Transcriptie

An Frau Bronk
Adr.v.Bergenstraat
no 123
Utrecht

AFZ J. Bronk Kamp Schoorl
Barak 4B No 289

Document 37

Transcriptie

Schoorl 3.September 1941
Lieve vrouw en kinderen

Ik ontving gisteravond 4 uur je brief waarin je mij medeelde dat je het spit in je rug hebt, dat is niet alles want ik weet uit ondervinding wat dat is; Tussen 2 haakejs dat was bij mij geen ziekte, maar dat resorteerde onder de ongevallenwet dat is tog bij jou zeker ook het geval niet waar, want dat scheelt je eerstens 10 procent op je uitkeering en tweedens gaat je uitkeer direkt in.

En ga maar niet eerder aan den slag of je moet je volkomen fit voelen hoor, en het zal je hoes geen kwaad doen als je lichaam wat tot rust komt, want ik geloof tog niet dat je het op den duur uit houdt, dat fietsen moest er niet bij zijn.

Van die aanslag op laval hadden we reeds gehoord, maar op die van Petain niet.

En nu wat over die droom van jou van van mij, want ik zelf heb deze week ook zoon rot droom gehad, maar beide dromen waren tog geen duistere voortekenen, en ik zal je zeggen waarom; Ik schreef je tog over dat onmenselijke drillen van die jongens hier, wel nu dat is na die eerste keer al heel wat verbeterd.

De tijdsduur is terug gebracht tot een uur a, 5 kwartier, dan zijn er nu twee groepen, de eerste tot de leeftijd van 40 jaar, en de tweede tot 55 jaar terwijl deze laatste groep daar wat lichtere oefeningen krijgt. Nu moest ik gisterenavond om 1/2

7

ook aantreden maar toen vroeg de Commandant of er menschen bij waren van boven

de 55 jaar ik stak toen direct als een kleine jongen mijn vinger op en ik kon toen gaan. Met dit al, snap ik er niets van daar hij mij s, morgens nog vroeg hoe oud

ik was en toen zij ik 54, maar hoe het ook zij ik denk wel dat ik daar af ben en dat geldt dan natuurlijk voor Amersfoort ook.

Kan ik daar dan nog werken dan is de zaak oké als zal de keuken wel Duits zijn en de voeding natuurlijk heel wat minder dan hier maar ik kan er nu wel weer een halfjaartje tegen en mijn buikje dat ik hier gekregen

.....

Document 38, vervolg op 37

heb mag gerust wel wat dunner worden anders zou je nog denken dat ik in verwachting was van een botboer. wie lacht daar ?????.....

Die relletjes zullen nog wel erger worden in de toekomst als de voedselvoorziening steeds slechter wordt, blijven jullie en Jan en Zus vooral uit t, schot en wees vooral voorzichtig in je uitdrukkingen, en laat ook de radio op Engeland niet zoo luid spelen. Heb je de aardappelen nu allemaal binnen t, is jammer dat Jan hem niet geholpen heeft of Zus, want nu weet je niet of je ze wel allemaal gekregen heb. Laat kruik maar links liggen, en doe Dr. Jong de groeten van mij zeg hem dat ik genezen ben en geef hem terug wat van hem is.

Heb je de kachel nog verkocht voor 8 gulden contant? Laat Marie zich overdag niet bij Zus ophouden anders loop je de kans dat haar kind de meubels fet en smerig maakt..

De oorlog zal nog wel even langer duren dan een paar weken maak je daar maar geen illusies over (de wens is de moeder der gedachten) hij duurt minstens nog een jaar.

Nou vrouw je bent nu weer voldoende op de hoogte van wat hier is gebeurd als dat ik je nog moet melden dat er weer 6 man ontslagen zijn 4 zieken en 2 jongens hier uit Bergen.

Je kan nu wat mij persoontje betreft gerust zijn; ik heb hier van anderen gehoord dat je in Amersfoort maar eenmaal per maand een brief mag schrijven en ontvangen.

en dan natuurlijk gecensureerd dat zal ons affallen he maar daar staat dan weer tegenover dat wij elkaar eens mogen zien en spreken niet waar.

Dat je naar de Chef heb geschreven is goed t, is ook een beste kerel voor ons en de jongens. Als ik hier weg moet heb ik zelf nog wel gelegenheid denk ik om je dat te berichten.

Nou allemaal de hartelijke groeten en veel zoenjes van mij voor jou en de kinderen. Vandaag of morgen ben je nog een paar foto,s van mij te verwachten t, hele hussie uit de keuken met Commandant en z,n, vrouw.

Tot kijk. J. Bronk

1/2 5 de oudjes zijn juist weer aangevangen met oefeningen maar ik hoefde er niet bij te zijn dus dat is wel in orde fijn he vrouw? Er zijn ook juist nog drie mensen ontslagen T.B.C. Maagkwaal. Zieken sturen ze hier nogal naar huis: maar laat mij dan maar gezond zijn en wat langer moeten blijven vind je ook niet vrouw

Document 39

Transcriptie

Schoorl Zondag 7 September 1941

Lieve vrouw en kinderen.

Je brief over den Commandant vrijdagavond ontvangen.

Die brief van zaterdag 30.8.41 met photos van jou en willem en zus Minnie en der Duitse vriend waar je over schrijft heb ik echter niet ontvangen zeker niet goed geadresseerd wel?.

Wel echter twee sportlevens achter elkaar.

Het is hier de heele week prachteg weer geweest maar vandaag is lucht weer betrokken.

Ik stuur je hierbij 2 photos die van de keuken is niet erg duidelijk wat mijn persoontje betreft, maar op die andere waar ik als koetsier fungeer beter he? Links staat de Command met zijn vrouw, die met zijn armen overelkaar de Chef kok, op de achtergrond zie je de blanke top der duinen.

Zowel deze beide, als ook die andere photo van het kamp mag je gerust aan ieder laten zien hoor want ze zijn door militairen hier zelf gemaakt. Zeg vrouw piet Molenaar die bij ons in de buurt woont en ook bij mij in de keuken is, had van zijn vrouw bericht gekregen dat zij iedere week 8 gulden steun ontving en wel uit geheimen bron, kun je daar niet eens achter zien te komen en ook zien dat je daar wat van krijg je zoudt het best kunnen gebruiken he?

Die brief met photos die ik niet heb ontvangen had je die over de Commandant of over van der Garden geschreven, laat dat eens weten dan kan ik er misschien over spreken.

Er is hier gisternacht een vrouw weggehaald welke plotseling een ontsteking aan den blinde darm had gekregen, en naar het ziekenhuis in Alkmaar gebracht ter operatie, haar man welke ook hier is mocht niet eens afscheid van haar nemen.

.....

Document 40, vervolg op 39

Transcriptie

Ook is hier een man weggehaald welke de hik op zijn maag had, dat had hij al eens meer gehad, zenuwen geloof ik.

Ik wil nog even wachten met schrijven wellicht dat mij nog wat te binnen schiet, daar heb ik al wat, die twee witte broeken die je mij gestuurd had heb ik tot mijn spijt moeten verkopen, mijn buikje was er te dik voor geworden. 2 gulden per stuk, dus 2 gulden winst he.

Het adres van A.P. Molenaar die die steun ontfangt is zoo zij hij mij zij Nicolaasrujschaverstraat 81 bis spreek eens met zijn vrouw daarover en anders met J.v.der Steen hoek Nicolaas rijchhaverstraat (schoenmaker).

Als je zelf niet kan stuur zus er dan even heen en laat dan vragen of een van die mensen even bij je wil komen.

Wees voorzichtig met willem dat hij niets merkt.

Dan heb ik nog iets; boven in die grote bruine kist moeten als ik mij niet vergist nog een paar duitse communistiesse boeken liggen, die ik jaren geleden eens gekregen heb, zoek ze vlug op en zie toe of er nog meer politieke lectuur in laden of hoeken verborgen licht.

Pak ze in een paar kranten bin er een steen om en laat ze door jan als het donker is op de v. Egmondkade in t, water gooien.

Ze willen nog wel eens huiszoeking doen, dus voorzichtigheid is de moeder der porselein kast.

Nou verder geen nieuws hoor ik wens je beterschap en als je het werk niet uit kan houden stop er dan mee of ga tenminste met de tram hoor.!

De beste groeten en veel kussen voor jou en de kinderen de groeten aan alle die het goed met mij menen.

Ik heb hier nog een patent leven hoor vrouw en heb met die oefeningen niets te doen. fijn he. Die vijf andere jongens uit de keuken wel.

Dag.

Document 42

Transcriptie

Schoorl 11 September Donderdag.

Lieve vrouw en kinderen

Ik ontving van morgen om 11 uur de brief van woensdag gisteren, terwijl ik de brief die je zondagavond en dinsdagmiddag schreef gisteren ontving.

Zou het niet beter zijn als je ziet dat er veenaardappels zijn om ze dan maar niet tenemen zolang je aardappels van je zelf heb, je kan dan je geld beter ergens anders voor gebruiken.

Dat huwelijk van Marie is tog ook een tragedie he.

De Commandant van ons heet Berg^{berg} of hij zooals zijn vrouw ook uit Keulen komt dat weet ik niet, en ook niet of hij op Soesterberg was maar dat denk ik niet dan zou hij er al wel eens overgesproken hebben. Ik ben benieuwd of je nog wat zal krijgen uit de geheime steun beweging! Ik heb 4 gulden voor die broeken ontvangen en daar 4 photos voor 32 cent van betaald en met de rest kom ik wel uit voor postzegels. Ik ben blij dat je gemats bent met dat tientje.

Doe de groeten aan de Chef en winkelpersoneel van van Haren en aan Deurwaarder Brink.

Sportleven heden ontvangen.

Nu wat anders.

De Chef uit de keuken zei mij zoo net dat hij maandag ter jaarbeurs naar Utrecht ging misschien vind je het wel leuk om eens persoonlijk met de Man te spreken bij wie ik iedere dag zoo plezierig samen werk en waaraan wij beiden het tog te danken hebben dat wij elkaar zoo vaak

als wij willen kunnen schrijven. Bedank hem nog maar eens extra van mij; en vraag hem of hij onze woning eens in oogenschouw komt nemen. Hij blijft maar tot s,avonds maar mocht hij een nacht overblijven dan zou hij wellicht in zus der bed kunnen slapen als hij wil
Z.O-

.....

Document 43, vervolg op 42

Transcriptie

Hij wist mij de tijdt van aankomst in Utrecht nog niet tezeggen maar hij zou de tijdt van aankomst achter of voor op de brief zetten. Laat mij dus per omgaande weten of je hiermee accoord ga en zoo ja of je dan bij uitgang van het station staat met een witte zakdoek als herkenningsteeken in je hand.

Als je er wat voor voelt en je zou Maandag moeten gaan werken blijf dan die eene dag ook maar thuis vind je niet?

De omvang van mijn heupwijdte is precies een meter dus de wijdte van mijn broek, als je nog witte broeken kan krijgen of een andere kleur geel

of wat dan ook dat hindert niet als ze van boven maar passen ik kan ze desnoods wel verven.

Als je nu weer werkt dan hoef je niet zoo dikwijls meer teschrijven dat is tevermoeiend en kost teveel tijdt en geld.

Verder geen nieuws de hartelijke groeten en veel zoentjes voor jou en de kinderen.

Dag. Papa

Document 19

Transcriptie

Schoorl am Mitwoch 17 September 1941.

Liebe frau.

Teile dir mit das es mir gans gut geht und hoffe von euch das selbe zu hören.

Wie geht es mit deine krankheit bist du vielleicht schon wieder angefangen auf Soesterberg in die küchen? Du last aber wenig von dir

hören. Wie geht es den mit die kinder ist der Johan nog immer bij der bäkker und hat er spas um dort zuarbeiten. Und meine kleine liebe Wilhelm. lernst du gut auf die schule? Hat zus schon arbeit gefunden?

Sag Frau zag zu der Johan er sol jede woche wen es notig ist die reife von mijn neues fahrrad auf pumpen.

Wie steht es mit die gemüse auf das land? Er werden fast jeden tag welche entlassen hoffentlich komme ich auch bald an die reihe. Du wirds wohl spas gehabt haben nicht wo ich dir zehn gulden zugeschikt habe? Habe dir weiter nichts zu melden wünschen dir und die kinder von allen das beste die grüsse an freunden und bekanten und auf ein baldiges wiedersehn.

J. Bronk

.....
Document 20, vervolg van 19

Transcriptie

Afzender J. Bronk No 289
Barak 4B
Interneringskamp te Schoorl

Martina
Bronk
Adr.v.Bergenstraat 123
Utrecht.

Document 21

Transcriptie

Sontag 21 September 1941 Liebe Frau und kinder. Habe deine beide briefe von 19-9 und von vergangene woche Samstag gestern bekommen Was die eine brief anbelangt glaube ich das Der Commandant sich geirt hat und gemeind es ware eine brief fur eine ander. Naturlich bin ich dar mit einverstanden das unsere kleine Willie wieder nach Duitsland geht, den er hats ja zo nöteg

Das aber auch unsere Johan zum zweite male hingehen kan hat ich mich nicht getruimt. Wir wissen das unsere kinder es recht gut haben in Duitsland und deine sorgen werden wieder ein paar woche leichter gemacht.

xxxx

xxxx

xxxx

Commandant fragen. Ich hoffe und bin überzuicht das unsere beide jongens es ganz gut habe wen sie in Duitsland sind und das ist die haupsache nicht? Es gib hier sowie in Utrecht luite

.....
Document 22, vervolg van 21

Transcriptie

die sagen das man das nicht tun sol kinder zu erholung nach

Duitsland schikke aber ich ver-
stehe die menschen nicht.
Sobald wenn die jungs abgefahren
sind schreibe ich dich das.
Jets muss ich schluss machen und
wünsche dir und die kinder von
allem das beste und hoffe das du
bald wieder gesund sein wirst.
Viele küsse für dich alle.
Papa

Afzender: J. Bronk No 289
Barak 4B
Internierungslager te Schoorl

An Frau Bronk
Adr.v. Bergenstraat 123
te Utrecht

Document 23

Transcriptie

Woensdag 24 September 1941. Liebe Frau und kinder
Habe deine brief erhalten auch derjenige der bei dir
zurück gekommen ist. Habe auch deine brief der du
nach dem Commandant geschrieben hast von ihm
zurück bekommen. eine freimark war aber nicht
eingelassen. Es ist recht gut von dir das du nach
dem Commandant hin geschrieben hast, und es ist
alles was du schreibst, aber hilfe tut es hier

doch nichts. der er kann dort nichts an und ab tun
Ich glaube wenn das wohl der fall war, dann war ich schnell
bei dir und die kinder. Gestern sind wieder welche ent-
lassen worden auch eine von zwei brüder der bei uns
in der küche beschäftigt sind. Jets gebe ich die hoffnung
noch nicht auf das ich auch bald entlassen wird.
Aber willst du diese karte nach Mr. Murman schicken
ich schreibe am andere zeite ein paar zeilen an im viel-
leicht wenn er noch einmal nach den Haag geht das

du mit ins gehn kanst und nog einmal versuchen
den ich habe doch nichts ausgefressen???
Mus mal mit Mr. Murman spreken ob er zich nicht
uberlegen kanst mit Mr. de Jager der Rechtsanwahlt
den es mus doch gehn das ich hier raus komme und
für dich und die kinder wieder arbeiten kan da mit
du zuhause bleiben kanst. den du hätst das im winter
doch nicht aus daar bist du viel zu zwach dafür.
Besuch ist nicht erlaub schreibe mich sofort wen unsere

jongens nach Duitsland abfaren. Gieb zie viel küssen von
mich und zag in sie müssen schön braf zein wie damals
bij ire plege eltern. Ich und die andere luite habe es
hier nog gans gut. Is zus schon bij der bäkker ange-
fangen? Was wahr das für eine Koriene aus Rot-
terdam kenne ich die? Unterkleiding brauchst du
mich nog nicht zuschikken den ich wohl erst nog
was an sehn. Die beste grüssen und viele küssen fur dich
allen. J. Bronk

.....

Document 24 vervolg van 23

Transcriptie

Geachte Mr. Murman en Voorzitter.
Hoewel u bemoeiingen in den Haag voor mij zonder
resultaat zijn gebleven, waag ik het u nogmaals te
vragen om nog eens een poging voor mij te willen doen
en zoo nodig in samenwerking met Mr. de Jager een
zeer goede Rechter, hij heeft mij vrijgesproken voor het op-
passen op Autos en toen zij hij mij dat wanneer hij mij hel-
pen kon ik ten alle tijden een beroep op hem doen kon.
En dan heb ik nog een idee. Kuperus lid van onze
S.V.D.U, N.S.B,r, zoo men zegt, die kan mij tog ook al een

heel poosje zou die wellicht iets voor mij kunnen en willen
doen? Als u denkt dat dat ook een mogelijkheid was
zoudt u dan eens met hem er over willen spreken?
Is het ook niet mogelijk als u nog eens naar den Haag
gaat dat mijn vrouw met u meegaat om dan samen
mijn rechtvaardigen zaak te bepleiten. Bij voorbaat mijn
oprechten dank. De groeten aan de jongens van de S.V.D.U.
Groetend J. Bronk.

Afz. J. Bronk
No 289 Barak 4B
Kamp Schoorl

Martina
Bronk
Adr, v.Bergenstraat 123
te Utrecht

(<https://www.svdu.nl/> Scheidsrechtersvereniging)

Document 25

Transcriptie

Woensdag 1 October 1941 Lieve vrouw en kinderen
Ik ontving zoojuist je kaart het spijt mij geweldig voor
jou dat je het zoo in je rug heb, maar ik wil je tog
sterk aanraden om zoolang je nog pijn heb niet te gaan
werken temeer daar je altijd al over je rug geklaagt heb.
Zoolang als je ziek bent krijg je ziekingeld en dan ben je
ten minste thuis en kan je rust houden. De ondersteuning
is tog ook niet veel vooral nu de kinderen weggaan en
de verdienste van jan en zus houden ze natuurlijk ook af?

Ik hoop dat die Duitse Burgemeester waar je geweest ben
mijn zaak eens goed zal onderzoeken hoewel ik het beter
gevonden had dat je alsvorens een brief naar hem te schrij-
ven even in overleg met Mr. Murman had getreden
die had je allicht eenige wenken kunnen geven hoe en
wat je had moeten schrijvn en op jou verzoek had hij
het ook wel zelf gedaan en had je het dan alleen maar
te ondertekenen. Wij zullen het beste ermaar van ho-
pen. Die geschiedenis met Kwik begrijp ik echter
niet goed heb je met hem gesproken? En heeft hij jou ge-

zegd dat hij ook heeft meegewerkt om mijn te laten ar-
resteren? Schrijf mij eens wat Mr. Murman er van denkt
om met Cuperus die scheidsrechter te spreken en Mr de
Jager. Wat je vader aanbe[...] je weet mijn standpunt in
deze en ik wil daar verder niets over schrijven. Als hij sterft
is het een financiële strop voor je zuster. Jan kan een band
om zijn fiets leggen de beste band moet altijd achter.

Ik ben blij dat mijn kleine lieve jongen Maandag naar Duitsland gaat zegt hem dat hij goed moet oppassen en vlijtig zijn ik hoop dat je veel plezier mag hebben hoor willem. Denk je nog eens aan je papa als je in Duitsland ben jongen? Laat jan goed voor de konijntjes zorgen, droog bladvoer en iedere week droog stroo, s, avonds goed afdekken hoor. Is zus als begonnen? En nu heb ik een teleurstelling voor ons beiden, wij mogen voortaan maar eenmaal een dubbelzijdige brief schrijven en ontvangen en eenmaal per maand

.....

Document 26, vervolg op 25

Transcriptie

een pakket alsook een bedrag tot 20 gulden
In Amersfoort is dat ook zoo. 'T Is erg jammer niet, maar wat er aan te doen
Dus als je mij nu antwoord dan mag je mij over een maand pas weer schrijven. Maar is er iets bizonders met jou of de kinderen dan schrijf je natuurlijk direct maar! Zit er maar achter heen hoor dat Willem kleeding en schoenen krijg van school of M.H. Nou vrouw verder geen

nieuws. het gaat mij hier nog bijzonder ik wou dat het jullie hier ook zoo ging. Willem bedank voor je leuke kaart hoor. Zeg vrouw schrijf voortaan maar in de Nederlandse taal hoor de Commandant [...] het wel lezen. Dag hoor beterschap en veel zoenen voor jou en de kinderen. Wie was die vriendin uit Rotterdam die bij jou op bezoek is geweest?

Als je op deze kaart antwoord mag je over een maand eerst weer schrijven.

Afzender J. Bronk No 289
adres Barak 4B
Kamp. Schoorl. N.H.

Aan
Marina Bronk geb Liersen
Adr.v.Bergenstraat 123
Utrecht

Document 44

Transcriptie

Schoorl Donderdag 23 October 1941

Lieve vrouw en kinderen.

Je heb zeker gisteren al een brief ontvangen met de mededeling dat al de mensen morgen vrijdag om 9 uur het kamp hier verlaten en naar Amersfoort gaan. Of de vrouwen daar ook heen gaan weet ik niet. Er zijn er nu juist om 2 uur weer een 20 tal ontslagen het moeten alle Amsterdammers zijn. Ook drie vrouwen.

Hoe gaat het met jou en Jan ben je al wat opgeknapt en werk je al en hoe gaat het met jan ook weer de oude. Het beste hoor jan en doe goed je best dat je een goed vakman wordt, leer je ook brood bakken of alleen maar banket beide is beter he.?

De photo van Zus is prachteg die van jou lijkt wel brandhout. Ik ben blij dat willem z,oon plezier had in zijn vancantierijs. ~~Øø~~ Ik hoop dat jij ook nog gaan kan he jan.

Het Sportleven ontvang ik nog geregeld, nu echter niet eerder sturen voordat je van mij bericht krijg dat ik in Amersfoort ben anders zal het tog wel terug naar de afzender gaan.

Doe de groeten aan Mr. Murman van mij als je hem soms spreekt. Ik begrijp niet dat wij niets horen wat mijn ontslag betreft men kan mij nog niets ten laste leggen !!!

Over een gunsteg resultaat van jou bezoek aan die burgemeester in de maliebaan begin ik ook te twijfelen, jij niet vrouw, Ik vind het fijn dat zus naar haar zin en die van haar patrones in die betrekking is.

Ik had hier ook een goede betrekking, met goed voer en een warme stal, die zal ik missen, een geluk hebben wij denk ik onze Commandant komt waarschijnlijk over een paar dagen na en krijg dan dacht

.....

Document 45, vervolg van 44

Transcriptie

hij de leiding in Amersfoort over bouwwerk of zoo iets en dan zullen wij wel weer vlug bij hem zijn denk ik, ik hoop tenminste niet dat ik daar zooals die anderen de heelen dag doel en nutteloos zakjes zand moet dagen. Zoo iets is geest doodend.

Zooals men hier zegd is bezoek in Amersfoort ook niet toegestaan Is piet zijn vrouw nog bij je geweest met die Sintniclaas verrassing? fijn he.? Heb je nog steeds geen steun ontvangen zooals die anderen dat krijgen?

Nou vrouw dat is dan weer de laatste brief wanneer ik in Amersfoort zal mogen schrijven weet ik niet ik zal natuurlijk mijn best doen om zoo vlug mogelijk teschrijven.

Nou weet je weer alles hoor, en ik zal maar weer net doen als de koeien in t,land hopen en nog eens hopen.

Zeg maar tegen juffrouw van den Brink dat ik ook wel eens over haar droomt, maar dan is het een zalege droom.

Nou dag hoor en tot ziens veel zoenen voor jou en de kinderen Zorg dat mijn onderkleeding vest, slipover Blauwe kiel jas, en Jekker, duimstok, klaar liggen voor verzending.

.....

Document 46, wsl bijlage bij 44/45

Transcriptie

Laat zus mijn werkgoed eens na zien Jekker, en werkbroek, paschen en pinksteren hangen hier door mijn kruis van mijn broek.

Als je mij dan mag bezoeken later in Amersfoort dan kun je dat eens meebrengen of oversturen.

Document 47

Transcriptie

Polizeiliches
Durchgangslager
Amersfoort

Auszug aus der Lagerordnung

Der Empfang von Paketen ist verboten. Geldsendungen bis zur Höhe von monatlich fl. 20,-- sind erlaubt.

Anfragen an die Kommandantur des Lagers sind wecklos und werden nicht beantwortet.

Der Lagerkommandant.

Schutzhäftling

J. Bronk

Block III No 720

Amersfoort, den Woensdag 21 October.

Lieve vrouw en kinderen. Zoo je ziet ben ik nu in Kamp Amersfoort. Ik maak het uitstekend, en k, hoop

van jullie het zelfde. Ben jij en jan alweer beter en werk je alweer bij de weermacht in de keuken Ik ben blij dat mijn lieve jongen het zoo naar zijn zin heeft bij de boer in Duitsland hij zal wel

Druckerei "De Muurhuizen", Amersfoort, Fernrule 3117

Nicht über die Zeiten schreiben

.....

Document 48, vervolg van 47

Transcriptie

schik hebben met zijn baantje als koeien hoeder. Bovendien gaat hij nog naar school dus leert hij ook nog de Duitse taal en heet hij die zes weken die nu haast weer om zijn nuttig besteed. Is jan ook nog naar

Duitsland? Ik hoop het maar voor hem t, vorege jaar heeft hij zich ook zoo geamuseerd in Steijer. Maak je al flink vorderingen in je vak jan, zeg jan je moet op jou fiets geen boodschappen doen voor je baas

Nicht über die Zeiten schreiben

.....

Document 49, vervolg van 48

Transcriptie

de banden zijn veel te duur en pomp af en toe mijn banden eens op als t nodig is anders scheuren ze. Zeg vrouw de chec moet je bewaren tot ik thuis kom ik heb zelf zoo-veel nodeg. Zeg vrouw wat was dat

voor een vriendin die bij je op bezoek is geweest uit Rotterdam? Ik verwacht geen mens in huis uit Rotterdam begrepen! En ook niet diegenen die ik er niet in wil hebben zooals je weet! Leve de konijntjes nog doe

.....

Document 50, vervolg van 49

Transcriptie

jullie ze goed verzorgen droogvoer en strooisel en goed afdekken. Schillen geven. Ik heb uit de Maliebaan niets vernomen. Jij wel? Ik denk dat al je moeite wel tevergeefs zal zijn geweest om mij vrij te krijgen ik be-

grijp er niets van daar ik tog niets op mijn geweten heb. doe verder maar geen moeite meer. De groeten aan Mr.

Murman en verder wens ik jullie van
alles het beste veel zoenen gegroet. Dag.

Zensiert durch:

Kontrolle des Blockführers:

[^handtekening] Enge

Document 66 (uit Neuengamme)

Transcriptie

Mitwoch 23.12.41 Liebe Frau
und kinder. Kein antwort
schreibe Amersfoort beko-
mmen. Wie geht es mit dir
und die kinder deine rü-
ke gans geheilt. zeit ihr
drei nog am selbe stelle
am arbeiten oder bekommt

du unterstützeng? Wie hat den unsere willen es
in Duitsland bij die Bauern gemacht un ist Jan
noch weg gewesen? Er wird wohl schon viel ge-
lernt haben beim bäkker nicht Jan. Wen papa
n, mal zu hause komst mus du maar eine schöne
grose torte bakken kanst du das? Und wie
geht es mit deine kaninchens die sind sicher

BRONK.JAN.

6617

11

.....

Document 67, vervolg van 66 (uit Neuengamme)

Transcriptie

schon viel gewachsen? Du must für deine Mutter
tun was du kanst im hause Jan so wie so wen
deine mama vielleicht nog krank is abgesprochen?
Und du zus du wirds dich sicher wohl auf die
selbe weise amusieren, und wenich oder gar-

nicht denken an deine papa, du müs es ja selbst
wissen es komt auch nog eine andere zeit! Und
wie geht es mit dir liebe willem lernt du gut
auf die schule und hilfst du mama auch gut
Frau wie steht es mit dem radio wen du auch

jede woche 25 cent bezalst kan man dir nichts
machen hast du irgendwo mit zutun gehe
den nach Mr. Murman wen er kan wird dir
und die kinder sicher helfen tu im die grüse
Beste grüsen und viele küssen bin gesund kein pa-
keter.

Document 51 Neuengamme

Transcriptie

Sontag 1. Marts 1942
Liebe Frau und Kinder
Habe dir für 2 woche
geschrieben und da-
mals auch aus Amers-
foort hast du beide
Briefen bekommen?
Wie geht es mit euch

Allen noch gesund und Munter? Habe
mich in die andere Brief nicht richtig
aus gedrückt was Willem anbelangt
Du hast wohl uber im geschrieben aber
nicht das was ich zo gerne wissen wolte
nämlich wie er es im Ausland gemacht
hast während die sechs woche wie er dar

.....

Document 52, vervolg van 51

Transcriptie

war. Ist Jan auch noch raus gegangen?
Hat er schon eine andere Brille bekomme
Er musste damals schon ein haben du

hast jets doch ein Gemeinde Arts und
kanst die Brille doch um sonst bekomme!

Ist der Jan und Zus noch in die alte
Stelle? Wen du auf die Radio jede woche
25 cent bezalt genücht das glaub ich wen
du irgendur zwierichkeiten mit hast gehe
dan nach Mr Murman der wird dich schon

helfen. Halt die sachen schön zusammen
und verkaufen nichts. Ich bin fro das
du so dan und wan was Fleis bekommst und
Zus Schuhe. Danke im herslich da für.
Schreibe jede 2 woche zuruck Viel Grüsse Küsse.

Document 53 Neuengamme

Transcriptie

Montag 6 April 1942
Liebe Frau und Kinder
Bin gesund und mun-
ter, hoffe von euch das
selbe. Mein lieber über
meinen Hauptgewach-
sener Sohn Jan. Ich
gratuliere dich und

deine Müter und Geswester recht hers-
lich zu deine 15 geburtstag. Ich kan dir
leider nichts schenken, aber du darfst
Papa al seine unter und oben Kleiding
tragen auch die regen Mantel. Mein lie-
ber Jungen jets wird es aber bald zeit das
du dich ein Beruf aus wählt meinst du

.....

Document 54, vervolg van 53

Transcriptie

nicht auch? Hast du das Land schon gespatet
für deine Mama den die frühe eigenheimer

Kartoffeln müssen sofort geplanst werden
kanst du das 50cm aus einander am bes-
te is das ganze land mit frü Kartoffeln

beplansen den wen die in Juli er augsgen
kan andijvie un boerekool der auf 30 kilo
braucht Mama denk ich mus mal infor-
mieren! Mama du hättest mich kein Geld
schicken müssen du brauchst das selbst zu

viel!!! Briefe alle bekommen keine Bildern
schikken. Brief aus Amersfoort nicht.
Auch nichts was die Kinder in die letste
Brief geschrieben haben. Danke der
Rudi für die Stiefeln den er angesche

.....

Document 55, vervolg van 54

Transcriptie

nk hat. Mit die fiele Kartoffeln ist es sicher
spas nicht 7 kilo jeden tag? Ich hoffe für dich
das Docter Jonhg dir extra bons für lebens-
mitteln verschreibt den bei so eine gewicht
hast du das wol ser nötig! Die grüsse an

Docter Jong. Vlietstra Bets und alle and-
deren die es güt mit mir meinen. Wachsen
die Kaninchen güt und hät die eine schon
junge bekommen war er noch nicht zu jung
da für? Wen die Kinder wieder schreiben

dan nur das was geschrieben werden
darf den ich lese gerne mal ein paar
wörten von die Kinder! Nun Frau du
köntest mir vielleicht mer schreiben
wie ich dir ich wüns auch wie mö

.....

Document 56, vervolg van 55

Transcriptie

chlich eind recht genulichen gebürtstagfei-
er auf deine grose Sohn irem geburtstag
hoffe das er dir und mir in die zukunft
viel freude machen würde Habe brief vom
15.2.1942 wovon die adresse durch einander
nicht richtig geschrieben war aus Holland

zuruck bekommen. Frau es hat hier eine von
seine Frau im brief 2 freimarken zugeschik be-
komme wen die in Holland zuhaben sind
mus du das auch machen. Viel grüssen und
küssen für auch allen Tag grote Jan.Willem

Document 57 Neuengamme

Transcriptie

Sontag 19. April 1942.
Liebe Frau und Kinder
Teile euch mit dat ich
nog gesund und mun-
ter bin was ich von
euch auch hoffe. Habe
vor 14 tagen auch geschrie
ben. Mein lieber grosen

Sohn Jan has tu ein güter geburtstag gehabt?
Und bist du schon irgendwo an die arbeit ge-
gangen? es wird die höchste zeit weis du! Den
du müs [nun] für deine Mama verdienen gehn
und dir ein beruf ler[nen] Und meine liebe
Willem wie geht [es] mit dir. lernts du gut
auf die Schule und bist du schön braf zu deine

.....

Document 58, vervolg van 57

Transcriptie

Mama? Und meine dritte im bunde meine
einsichste Tochter wie geht es dir auch so
slim gewachsen wie deine bruder? gefällt dir

die arbeit auf die Chemische? Hast du keine
lüst wen du 18 bist in die Küche auf Soesterberg

an zufangen güt essen und gut Geld! Und du
Frau bist du schon wieder abgenommen, hast du
nog extra lebensmittel von Dr. Jong bekommen?
Ich hoffe von wol. Has du das Land nog angehol
ten und gans mit frü Kartoffelen beplanst wie

ich dir geschrieben haben? Wachsen die junge
Kaninchens gut. Wen die Kinder schreiben den
nur das was sie schreiben dürfen hörs du? Die
beste Grüsse und fiele Küssen für auch alle
von Papa Bronk. Auf wiedersehen.

Document 59 (uit Neuengamme)

Transcriptie

23 August 1942. Liebe Frau und Kinder. Bin gesund. Habe dir für 2 und
4 wochen geschrieben aber nach den Geldschein nog keine brief bekommen
Ist den etwas nicht in ordnung mit euch oder hat die Post schuld dar-
an? Was macht den Zus und Jan für Arbeit? Und wie geht es mein

liebe Willem? Und mit dir Frau wieder gans gesund Kopf hoch hörst
Du den einmal komt ein bessere zeit aushalten bis die letzte Hieb.
Kan die Famielie mich nicht jede monat 20 Mark schikken ich
brauch sie so. Herzliche Grüsse und Küssen für dich und Kinder. Papa

.....

Document 60, vervolg van 59 (uit Neuengamme)

Transcriptie

Frau Martina Bronk.
Adriaan van Bergenstrasse
123.
Utrecht.(Holland)

Document 61

Transcriptie

Neuengamme 27.9.42.

Liebe Frau u Jungens! Eure Briefe v. 25 Aug. u vom 7. Sept. mit vielen Dank erhalten. Wegen der Pension habe ich nicht nach dem Haag geschrieben, wenn Du die Checks von Juli noch nicht in Händen hast so schreibe sofort hin, sowie

das Geld in Deinem Händen ist, schicke es mir so fort zu. Was die Kinder Zus, u Jan betrifft, so habe ich nichts dagegen wenn dieselben nach Deutschland gehen. Besten Dank für Weste u Slipover durch das "Rote Kreuz"
Die besten Grüße Papa! (Schümaß 42cm)

.....

Document 62, vervolg van 61

Transcriptie

Jan Bronk
6617
11

Frau
Mat. Bronk
Utrecht (Holland)
Adrian van Bergenstr 123.

Document 63 Neuengamme

Transcriptie

Jan Bronk
6617
11

Sonntag 12.10.42
Liebe Frau. und Kin-
der. Bin gesund
hoffe von euch das-
selbe. Wen du die
Chec von Juli bekom
hast schicke mich
sofort das Geld zu

Das von October behälts du bis ich
dar um schreibe. Sind die Kinder
schon wieder aus Duitsland zuruck?
Bis du schon wieder an der Arbeit
und Zus? Die beste grüsse und viele
Küssen von Pappa.

Document 64 (uit Neunengamme)

Transcriptie

6.12.42. Liebe Frau und Kinder bin gesund und nog immer ge-
wesen. Dank für deine schöne lange Brief. Staune über
Teo von Aafje. Gratuliere Muti und gebe die kleine eine
Küs von mir. Brief von Jan bekommen er hat viel Spek

Apflen und Birnen gegessen. Is er dort geblieben? Ich
freue mich um dein gutes fornemen mit Nicolous.
Die grüse an das ganse personal von von Harem und
alle der mich gegrüs haben. Packe mit Lebensmittel darf ich
empfangen.

.....

Document 65, vervolg van 64

Transcriptie

BRONK.JAN
6617
4

Frau.Bronk.Martina.
Adriaan van Bergenstrasse
123
Utrecht. (Holland)
